

Kuukiri

Aprill 2024

[Loe uudiskirja veebis.](#)

Tähelepanekud teenindusest ühes Tallinna linnaosas

Mustamäe linnaosa Tallinnas valmis 1970ndate aastate lõpuks. See oli siis valdavalt nooremas keskeas inimeste piirkond, kelle lapsed käisid siia ehitatud arvukates koolides ja lasteaedades. Peaaegu unistuste linnaosaks peetud Mustamäel avati ka tolle aja moodsaimad kauplused, esimesed suured selvehallid, kuigi oli ka vanemaid letiteenindusega poode. Näiteks Eestis laialt levinud tüüpprojekti järgi ehitatud kauplus ja restoran Szolnok oli üks neist. Uuemal ajal ehitati seda korduvalt ümber kuni vana hoone üldse lammutati ning selle kohale ehitati täiesti tänapäevane kauplus Super Rimi.

Elu peabki edasi minema ning ka Mustamäe kuni 60 aasta vanuste suurte kortermajade välimus on muutunud, korteri- ja majaühistud on leidnud võimalusi nii maja soojustamiseks kui fassaadide remondiks ja värvimiseks. Elanikke on võrreldes linnaosa algusaegadega peaaegu poole vähem ning keskmiselt mitukümmend aastat vanem. Vana planeeringuga väikeste tubadega korterid ei paku noorematele enam huvi vanad aga ei raatsi lahkuda harjumuspärasest kodust ega loobuda armsaks saanud ümbrusest. Liftidega 9- ja 14-kordsete majade kõrval vajaksid kindlasti ka viiekordsed majad ka lifti, arvestades seda, et ülemistel korruste elanikel võib olla liikumisega raskusi, kuid ilmselt on selline soov utoopiline. Korteriite saamine oli nagu nõukogude aegne eluloterii – asutused jagasid oma töötajatele korteriodereid mitte elanike soovi järgi, vaid vastavalt majatüübile, mis õnnestus asutuste juhtidel kusagilt fondidest ja limiitidest välja

ajada. Ühed sattusid elama liftidega majja, teised mitte ning kaevata polnud kellelegi.

Natuke sarnane oli lugu ka kaubandusega – seegi oli juhus, kes millise poe lähedale elama sattus, suurte selvehallide juures saadi tõenäolisemalt rohkem ligi defitsiitsele kaubale, kui väiksemate poodide naabruses, kuid sõltuvalt kaupluste juhtide võimekusest ja tutvustest võis olukord olla ka vastupidine. Kummalisel kombel on sellisest mineviku argipäeva momendist võimalik tuua paralleele ka tänapäeva, eelpool mainitud Szolnoki Super Rimi näitel. Automaatkassad on üleval ilmselt juba kõigis suuremates poodides, kindlasti tuntud jaekettide – Rimi, Selveri, Prsima ja Maxima poodides ning me oleme ostjatena nendega tasapisi harjunud. Mida noorem inimene, seda kiiremini võtab ta omaks tehnoloogilist innovatsiooni kuid vananedes muutume paratamatult moodsa tehnika suhtes ettevaatlikumaks ja umbusklikumaks, vanemad inimesed on ka aeglasemad ja kohmakamad, mida keskealise või noore inimese loodud tehnika ei arvesta. See aga ei tähenda, et vanus segaks selgeks õppimast mistahes elukondlikku tehnilist vahendit, kuid see nõuab võib-olla rohkem aega ja teenuste pakkujalt empaatiat ja elementaarset ettevalmistust.

Aprilli lõpul võttis minuga ühendust üks vana tuttav, kes on Szolnoki poe alaline klient. Ta kirjeldas sealset olukorda, kui kõik kassapidajad on koondatud ning kauba eest saab tasuda vaid makseautomaatidele. Kuna Rimis on kokku hoitud ka konsultandi või abistaja arvelt, tunnevad paljude vanemad inimesed seal end äärmiselt ebamugavalt, et mitte öelda alandatud. Üks kassa siiski on automaatide juures ka olemas, kuid selle juures on tavaliselt silt lakoonilise tekstiga: sigaretid, kõneaeg, taaratšekid, kuni viis toodet. See tähendab, kui tulidpoodi vaid sepikut ja võid ostma, siis see abikassa teenindaja ei tohiks sind aidata ning tuleb igal juhul suhelda makseautomaadiga. Paraku, nagu eespool selgitatud, ei ole see igal inimesel lihtne, mistõttu ongi tavaliselt poodides vähemalt üks või kaks kassat jäetud ka neile, kellele meeldib rohkem inimesega suhelda kui automaadi või robotiga.

Sellist võimalust aga Szolnoki poes käima harjunutele pole jäetud. Kelle käest õnnetu kaupluseküllastaja saaks küsida, kes võiks aidata? Erapood, omanik teab ise mis teeb! Kas peaks siis kuidagi seadusena kehtestama, et poodides peaks olema alati ka vähemalt üks kassiiriga kassa? Kindlasti mitte, sest seaduseid on isegi juba ammu liiga palju

ning kogu elu ei saa seadusandlikult reglementeerida. Mõelda ju võiks, et Tallinna linn kehtestaks sellise korra mingi oma määrusega, kuid kas see oleks siiski lahendus, sest siin on palju piirkondi, kus kontingent on väga noor ning mingeid probleeme automaatkassadega ei ole.

Mida siis teha? Loodetavasti aitab tarbijakaitse, kui poekülastajad sinna pöörduvad, kuid tegelikult oleks vaja, et Rimi kaupluseketi juhid ise ka oma poodidele tähelepanu osutaksid ning mõtleksid, kellele nad oma teenust osutavad.

Käisin 29.aprilli õhtul olukorraga kohapeal tutvumas. Kõik oligi nii nagu mu tuttav oli mulle teatanud – kahe kassa juures silt, et need ei tööta makseautomaatide piirkonnas oli aga üks lühikese lindiga kassa, mida haldas üks teenindaja. Oma vahetust tegi seekord seda tüüpi inimene, kes püüab oma poe klientide elu teha võimalikult mugavaks ning ta käitus minu arvates antud olukorras väga arukalt ja inimlikult. Kõigepealt oli ta ära võtnud ülal nimetatud sildi ning teenindas kõiki, kes ei tahtnud oma kaupa piiksutada makseautomaadiga. See aga tähendas talle tohutut koormust, sest ainsa kassa juurde vonkles pikk saba, sest automaatiga ei soovinud suhelda paljud. Samas tormas ta siis appi neile, kellel makseautomaadiga suhtlemine ei õnnestunud. Abi osutatud, tormas ta kassa juurde tagasi, et pikka järjekorda teenindada. Samal ajal jäi ta sõbralikuks ja oli kannatlik igauhega, keda teenindas või abistas. Järjekorras inimeste käest küsides, miks nad automaati ei kasuta, ütlesid vanemad, et see on siiski väga ebamugav ja nad kardavad eksida, teised, nooremad, aga teatasid, et neil ei ole pangakaarti ja saavad maksta vaid sularahas. Kuid kõik ootasid kannatlikult oma järjekorda, sest nägid, et nende ainus teenindaja tegutses inimvõimete piiril.

Sellised lood Mustamäelt. Võimalik, et see pole tüüpiline näide kaubanduslikust teenindusest, kuid kahtlus jääb, et ega neid kohti ja terveid valdkondi, kus eakamate inimestega ei arvestata on ikkagi veel liiga palju. Head Kuldse Liiga infokirja lugejad võivad meile teada anda teistest sarnastest lugudest, siis oleks võimalik teema kas suuremalt esile tõsta ehk panna teenindusettevõttes ja poeketid mõtlema, kellele ja milleks nad oma uuendusi teevad.

Aimar Altosaar
MTÜ Kuldne Liiga juhatuse liige

Kuldne Liiga koostab ühingu strateegiat

Kuldne Liiga on viimastel aastatel jõudsalt arenenud ja võtnud kanda senisest suuremaid rolle. Oleme sotsiaalministeeriumi toel käivitanud vanemaealiste huvikaitsevõrgustiku ja koordineerime selle tegevust, oleme käivitanud vanemaealiste nõukogude loomise ja töö käivitamise omavalitsustes. Aktiivsete Kodanike Fondi (www.acf.ee) toetusel oleme korraldanud vanemaealiste nõukogude inimestele ja KOVide sotsiaaltöötajatele koolitusi. Tagasiside on olnud väga positiivne ja oodatakse toimunud koolitustele jätku nii Harjumaal, Ida-Virumaal kui ka Viljandimaal.

Selline mahukas töö viib tahes-tahtmata vajaduseni süveneda ka ühingu enda suutlikkusse seda kõike jätkusuutlikult teha. Sellega tegelemiseks saime toetuse KÜSKist (www.kysk.ee) ning valminud on Kuldse Liiga arengustrateegia esmane projekt, mis järgneb allpool. Oleme tänulikud, kui annate selle kohta tagasisidet ja soovitusi.

MITTETULUNDUSÜHINGU KULDNE LIIGA ARENGUSTRATEEGIA

Ühingu põhiolemus

Mittetulundusühing Kuldne Liiga (edaspidi ühing) on põhikirja kohaselt avalikes huvides tegutsev organisatsioon, mille eesmärgiks on vanemaealiste kaitstud huvid ja vanusesõbralik ühiskond. Ühing tegutseb avatult, demokraatlikult ja kaasavalt, olles oma töös, asjaajamises ja suhtluses korrektne. Ühingu põhiväärtused on ausus, koostöö ja läbipaistvus.

Ühingu liikmeskond ja mandaat

Ühingu liikmeks on põhikirja järgselt füüsiline isik, kes panustab ühingu töösse ja eesmärkide saavutamisse ning järgib põhikirja nõudeid. Ühingu liikmed on aktiivselt ühingu eesmärgi saavutamisele kaasaaitavad isikud. Ühingu liikmeskond osaleb aktiivselt ühingu eesmärgi täitmisel, milles igal liikmel on oma kindel roll ja ülesanded, mis lepitakse kokku iga-aastases tegevuskavas.

Ühing esindab vanemaealisi laiemalt kasutades vanemaealiste huvide ja vajaduste välja selgitamiseks ja vahendamiseks tegevuskavas planeeritud

struktuuriüksuseid ja tegevusi. Oluline sisend vanemaealiste huvide kaitseks tuleb valdkondlikust võrgustikust, mille tegevust ühing Sotsiaalministeeriumi partnerina alates 2022. aastast koordineerib, ning piirkondlikest tegevusrühmitustest, sh klubidest. Oluliseks väljundiks huvide esindamisel on partnerlus Sotsiaalministeeriumiga ning kaasa rääkimine õigusloomes ja riiklike arengustrateegiatega kujundamises.

Ühingu sidusgrupid on kohalikud omavalitsused, riigiasutused (peamise partnerina Sotsiaalministeerium), vanemaealised elanikud, vanemaealistega tegelevad vabaühendused, meedia ja ajakirjanikud, annetajad ja rahastajad, koostööpartnerid.

Missioon

Ühing kujundab vanusesõbralikku ühiskonda, olles elanikkonna vananemisprotsessidest tulenevate nähtuste teadlik mõjutaja ning riigi vanemaealiste sotsiaalpoliitika sisustaja ja elluviija.

Visioon 2029

Ühing on jätkusuutlik organisatsioon, mis pakub riigile püsivat partnerlust ja ühiskonnale regulaarset vanemaealiste kaasamise alast ekspert-teadmist.

Arengueesmärgid

1. EKSPERTSUS. Ühing on partnerluses ühiskondlike avalik- ja eraõiguslike organisatsioonidega vanemaealiste sidusaks kaasamiseks ühiskonda, pakkudes ekspert-teadmist.
  - Temaatilised klubid, mida veavad eest ühingu liikmed, sh *interrim management*, raamatukogudes, vabatahtlikud seltsilised, koolitused.
  - Spetsialistide varu (ühiskondlikele) organisatsioonidele pakkumiseks.
  - Ettevõtetele kompetentsi ja abi pakkumine.
2. KAASATUS. Ühing teeb koostööd kohalike omavalitsustega nende tegevuses vanemaealiste kaasamisel juhtimis- ja elukorralduslike otsuste tegemisse.
  - Hõbemajandus: Start-Up firmad.
  - Pensionile minevatele meestele toe pakkumine.
  - Kohaliku tasandi võrgustikes osalemine.
3. HUVIKAITSE. Ühing on (lepingulises) partnerlus poliitikakujundajate, avalike teenuste pakkujate ja sotsiaalsete organisatsioonidega

vanusesõbraliku vaimse, füüsilise, sotsiaalse ja õigusliku elu- ja tegutsemiskeskonna loomisel.

- Võrgustikutöö riiklikul ja kohalikul tasandil.
- Ajakirjanike ja meediaga suhtlus, temaatilise info avaldamine, seisukohtade kujundamine

Agu Laius

MTÜ Kuldne Liiga huvikaitsejuht

Kuldne Liiga korraldab ja osaleb

On tänuväärne, et Tallinna muuseumid on asunud süvitsi tegelema muuseumile ligipääsetavuse teemadega ning seda mitte üksnes muuseumi hoones, vaid ka avalikku välisruumi silmas pidades.

11. aprillil toimus KUMU ja Kuldse Liiga ühiskorraldatuna vestlusring „Vanusesõbralik avalik ruum muuseumi kontekstis“, mis oli ajendatud *melanie bojano* näitusest „Kui keha ütleb Jah+“.

23. aprillil toimus Vestlussari (H)ARUTUS, mis uuris seekord koostöös Eesti Sisearhitektide Liiduga kultuuriasutuste ligipääsetavust ning kas ja kuidas peab sisearhitektuur kultuurielamust toetama. Üritusel osales Agu Laius ja tõi esile vanusesõbralikkuse põhimõtted, mis vajavad arvestamist asutuste töös.

Mõlema aruteluga oleme jõudnud senisest erineva ja laiema sihtrühmani. Muuseumide poolt järgnevad ka konkreetsed sammud ligipääsetavuse parandamisel.

22. aprillil tähistas Väärikate Ülikool oma 15. sünnipäeva konverentsiga Tartu Ülikooli aulas. Arvuka kuulajaskonnaga üritusel toimunud paneelarutelul osales Agu Laius ja jagas oma mõtteid, mida tähendab vääriakte suurem panus ühiskonnaellu ja kuidas seda edendada.

Agu Laius, agu.laius@gmail.com

Toeta Kuldset Liigat annetusega, tee püsiannetus oma pangas!
Kuldne Liiga vajab oma tegevuse hoogustamiseks ja vanemaealiste huvikaitseks toetajate annetusi.

Annetuse saab teha **MTÜ Kuldne Liiga** pangakontole **EE697700771000924787**, selgituseks: Annetus.

Sinu annetus aitab Kuldsel Liigal saavutada, et Eesti oleks vanusesõbralik.

MTÜ Kuldne Liiga on kantud [Vabariigi Valitsuse tulumaksusoodustusega mittetulundusühingute, sihtasutuste ja usuliste ühenduste nimekirja](#) ning ühingule tehtavad annetused on tulumaksuvabad.

MTÜ Kuldne Liiga uudiskiri. Rohkem infot: www.liiga.ee
Antud postiloend töötab vaid uudiskirja edastamiseks.

Uudiskirja sisule reageerimiseks saada kiri: info@liiga.ee
Uudiskirja listiga liitumiseks või lahkumiseks saada kiri: nova@liiga.ee